Zaterdag 14 December 1946 DAGBLAD 63ste Jaargang No 4987

AMIGOE DI CURAÇAO

Verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2,50 gld.; en het buitenland 3 gld.

REDACTIE: Tel. 1858; P. bus 80 Willemstad Adres: Consciëntiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes. Postbus 14. Oranjestad; tel. 38.

Spaanse quaestie opgelost?

Revolutie in Paraguay

SPAANSE QUAESTIE.

Naar de president van de zgn. republikeinse republiek aan Assoc. Press mededeelde is de beslissing van de verenigde landen om de leden aan te raden zo spoedig mogelijk hun ambassadeurs terug te roepen een feit, dat de krachten die in Spanje voor de democratie werken een riem onder het hart zal steken, doch Giral gaf ook als zijn mening te kennen, dat heel wat republikeinse groepen geheel niet voldaan zullen zijn, men had energieke stappen verwacht tegenover de regering van Spanje zoals bijv. een besluit om gezamenlijk er toe over te gaan, om de relaties met Spanje te breken. Giral echter meende, dat ook deze beslissing van grote betekenis is voor de publieke mening in Spanje zelf, zodat Franco daar zeker rekening mee zal moeten houden. (New York. (AP) 13.12).

MISLUKTE COUP IN PARAGUAY.

De regering van Paraguay maakte bekend, dat er wederom rust heerst in het land na de mislukte poging van groepen anarchistische elementen om gisteravond het hoofdkwartier van politie, de militaire school en de nationale gevangenis te bezetten. Volgens het bericht is het niet mogelijk de personen te identificeren, die aansprakelijk waren voor de moeilijkheden. De motieven werden evenmin bekend gemaakt.

President Morinigo vervolgde heden zijn besprekingen met de verschillende partijen. Men hoopt op een spoedige oplossing van de politieke crisis (Asunción. (AP) 13.12).

CRISIS IN ITALIAANS CABINET VERWACHT.

Piccioni, voorzitter van de Christelijke Democratische Partij in Italië, diende zijn ontslag in en men verwacht, dat, indien de nationale partij-raad het aanvaardt, dit het premierschap aan Alcide de Gasperi kan kosten en tevens een cabinetscrisis kan bespoedigen. Piccioni besloot deze stap te nemen na een beschuldiging van drie zijner Christelijke Democraten, die de tegenslagen bij de gemeenteraadsverkiezingen verweten aan het uitvoerende comité, dat verkeerde leiding gaf.

Voor hedenavond is er een vergadering van de Partijraad uitgeschreven om het ontslag te bespreken. Indien het aanvaard wordt, zal het uitvoerende comité van de partij automatisch aftreden. Voor De Gasperi, die het hoofd van de Partij is, betekent dit een motie van wantrouwen (Rome. (AP) 13.12).

DEBAT OVER HET VETO-RECHT.

Onder voorzitterschap van China's Wellington Koo begon heden in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties het debat over de veto-quaestie. De Cubaanse afgevaardigde wilde het kort maken, daar hij al eerder het veto-privilege had bestreden. „De wijze waarop de meesten van de afgevaardigden zich uitspreken, uitgezonderd een half dozijn, is op zichzelf een genoegzame censuur geweest op het veto-recht", zeide hij.

Hij sprak de hoop uit, dat samenwerking tussen de Vijf Grote en de andere kleine mogendheden en een goede onderlinge verstandhouding het onnodig zouden maken een conferentie bijeen te roepen, teneinde het Handvest te zuiveren van het veto-recht.

Daarop nam Visjinsky het woord en sprak een lang protest uit tegen het ongezonde lawaai, dat veroorzaakt wordt door de tegenstanders van het veto. Hij legde er aanhoudend de nadruk op, dat algehele overeenstemming tussen de Grote Mogendheden essentieel is, om de internationale veiligheid te handhaven.

Visjinsky deed eveneens een aanval op Australië en Cuba. Hun houding wordt gebrandmerkt door een vijandige gezindheid jegens de Sovjet-Unie. Daarop sprak Austin en zeide, dat de betreffende resolutie niet alleen het standpunt weergeeft van de Verenigde Staten, maar van de overgrote meerderheid der leden. Hij sprak de hoop uit, dat alle leden de resolutie zouden ondersteunen en dat ook Rusland, ondanks de eerlijke oppositie, het zal aanvaarden in de geest, waarmede het werd ingediend, nl. als een waardige bijdrage voor de internationale vrede (New York. (AP) 13.12).

TERRORISTEN-OPLEIDING IN JOEGOSLAVIË.

De Griekse inlichtingendienst heeft een bericht ontvangen, dat er te Bulkjes in Joegoslavië een oefeningskamp bestond voor terroristen, dat thans overgeplaatst is naar Skolpje. De gehele administratie van de activiteiten van de benden, die in Griekenland opereren, geschiedt in dit kamp.

Berichten van niet-Griekse zijde, die werden ontvangen, deelden mede, dat reeds ongeveer 5000 Grieken in het vroegere kamp te Bulkjes werden geoefend en daarna over de Griekse grens gestuurd. In October stroomde een gestadige vloed geoefende mannen uit Bulkjes Griekenland binnen in groepjes van 10 tot 20 man. Zij kwamen over de grenzen met Bulgarije en Albanië (Athene. (AP) 13.12)

AZERBADJAN CAPITULEERT.

De regeringstroepen rukten Tabriz binnen, toegejuicht door een menigte, nadat de tegenstand der democraten was ingestort. Twee uren nadat het regiem van Pisjevari de capitulatie aan de regering van Teheran bekend had gemaakt, klonk er nog sporadisch geweervuur, dat echter een vreugdeuiting bleek te zijn om de terugkeer der regeringstroepen, één jaar na hun terugtrekking.

Tussen de stad Minih, die de regeringstroepen vanmorgen verlieten en Tabriz stonden duizenden dorpelingen langs de weg om de troepen te verwelkomen (Tabriz. (AP) 13.12).

ONTWAPENINGSPLAN WORDT SPOEDIG GOEDGEKEURD.

De Verenigde Naties zullen thans de laatste hand leggen aan het programma voor een wereldwijde ontwapening, nadat de machtige politieke commissie het ontwerp unaniem heeft goedgekeurd. Het ontwerp gaat thans naar de Algemene Vergadering, waar het zo goed als zeker zal worden bekrachtigd. De politieke commissie houdt zich thans bezig met de veelomstreden quaestie der troepeninventaris.

Na de Russische tegenwerpingen van gisteravond werd het plan echter verworpen. Ondertussen wordt in de Algemene Vergadering hevig gedebateerd over het veto-recht. Molotov verscheen, niettegenstaande de conferentie der Vier Ministers niettemin in de vergadering van de politieke commissie en nam actief deel aan het debat.

Connally drukte zijn waardering uit over Molotovs aanwezigheid en zijn bijdrage tot de wapenquaestie. Connally zeide, dat de eenheid van de grote mogendheden de hoeksteen van de vrede betekent. „Indien de grote mogendheden het vredesdoel voor ogen houden, zal de wereld gevrijwaard blijven van oorlogen. Indien zij elkaar beschouwen als rivalen, ontstaat er oorlog" (New York, (AP) 13.12).

NEDERLAND VOLGT RAAD VAN DE V.L.O.

Een zegsman van het Ministerie van Buitenlandse Zaken deelde mede, dat het zo goed als zeker is, dat Nederland de resolutie van de Verenigde Naties zal opvolgen, die gegeven werd met betrekking tot het regiem van Franco. De aanbeveling echter beoogt alleen de terugroeping van het hoofd der diplomatieke missie en niet de afschaffing van de gehele missie (Den Haag, (AP) 13.12).

NEDERLANDS GELD IN VENEZOLAANSE OLIE.

Welingelichte kringen meldden Donderdag, dat in 1947 $ 90.000.000 belegd zal worden in olie-onderzoekingsexploitaties van Venezuela (Caracas, Aneta).

BLUM NOG STEEDS ZOEKEND.

De gehele dag van gisteren werd door Blum doorgebracht in conferentie. Men meent dat hij niet voor Zaterdagavond klaar zal komen met het vormen van de mogelijkheid tot een kabinet. De communisten hielden een conferentie van wel vijf uur lang, doch men meent toch dat zij niet genegen zullen zijn deel te nemen aan een kabinet op brede basis. (Parijs, (AP) 13.12).

GEEN APARTE STAAT.

De leider van de Moslims in Indië Jinnah gaf als zijn opinie te kennen, dat de vorming van een aparte staat voor Moslims in Indië hetzelfde zou betekenen als burgeroorlog verwekken. De politiek van Engeland, die men nu voert t.o.z. van Indië is er een, die wraak doet ontstaan, durfde hij in een radiorede zeggen. (Londen, (AP) 13.12).

GEEN TIJD TE VERLIEZEN.

Na een conferentie met Schuman liet Blum weten, dat er geen tijd meer te verliezen valt. Hij had een conferentie van ander half uur met Schuman.

De verkiezing van Blum met bijna algemene stemmen had een gunstige invloed op de beurs van Parijs. (Parijs, (AP) 13.12).

ONTWAPENING.

In de algemene vergadering die te New York bijeenkwam liet Molotov zich weer critisch uit over de houding van de Verenigde Staten van Amerika om het geheim van de atomaire bom nog niet bekend te willen maken.

Men is wel in principe genegen tot ontwapening. Er was geen oppositie meer tegen de ontwapeningsplannen.

Molotov liet nog uitkomen, dat men toch niet kan aannemen dat atomaire bommen noodzakelijk zijn voor de verdediging van eigen land. Het plan was volgens hem een eerste stap op de weg naar algehele ontwapening, doch verdere plannen moet van de veiligheidsraad komen. Ook wees hij er nog op de vrijheid van pers niet moet gebruikt worden om reclame te maken voor een derde oorlog. Hij zag de zitting als van historische waarde. Men dient ook niet te vergeten, dat Duitsland en Japan niet uit de tweede wereld oorlog kwamen zoals deze uit de eerste oorlog kwamen en dit verklaar ook de verandering in de buitenlandse politiek van Rusland.

Men moet voor die landen drie dingen zien te bereiken, demilitarisering ontwapening en men moet er werkelijk democratische landen van trachten te maken. Bevin liet uitkomen, dat ook Engeland zich op het standpunt stelt van de Verenigde Landen zoals mag blijken uit de politiek, t.o.z. van Egypte en Indië. doch men moet na de ondervinding van Volkenbond toch wel voorzichtig te werk gaan. (New York, (AP) 14.12).

MIST.

De mist in Engeland houdt nu reeds drie dagen aan, talrijke ongelukken worden gemeld. (Londen, (AP) 14.12).

het nieuws van vandaag

De Spaanse quaestie is niet opgelost. Men heeft lang gepraat en van heel veel voorstellen is niet veel overgebleven, tenslotte werd het dit:

„Men raadt de leden van de Verenigde landen aan, zo spoedig mogelijk hun ambassadeurs bij Franco terug te roepen". Het bleef bij een „raad", wel kwam er bij „zo gauw mogelijk", doch alléén de „ambassadeurs" terugroepen.

Zoals we gisteren al reeds opmerkten was het hele besluit voor Amerika van geen betekenis, daar men geen ambassadeur heeft in Spanje.

Men kan dus wel een chargé d'affaires houden bij Franco.

Nederland en Engeland moeten echter stappen gaan nemen wil men de raad van de Verenigde landen opvolgen.

Hoe men gedacht had de quaestie op te lossen moge blijken uit het volgende.

In Parijs was een commissie gevormd van Spanjaarden, waarbij men geen communisten en monarchisten had opgenomen en zij hadden het volgende werkschema in elkaar gezet.

Men zal zien, dat hier niet veel van terecht is gekomen.

1. Formatie van een krachtige voorlopige regering, welke zowel het binnen-, alsook het buitenland vertrouwen kan inboezemen;

2e. Franco zal het land onmiddellijk moeten verlaten. De Falange zal worden ontbonden;

3e. Er zal een algemeen politieke amnestie worden afgekondigd, waarvan ook de Falangisten zullen mogen profiteren. Niemand zal worden vervolgd op grond van zijn vroegere politieke werkzaamheden;

4e. Er moet zeer spoedig een referendum worden gehouden. Het volk zal een beslissing moeten nemen, of het een monarchie of een republiek wenst. Indien het volk zou kiezen voor de republiek, zal dr. Martinez Barrio, voorheen voorzitter der Republikeinse Cortes, waarnemend president worden; indien het volk echter zou kiezen voor de monarchie, zal Don Juan worden uitgenodigd, onmiddellijk naar Spanje te komen;

5e. De provisorische regering moet alle voorbereidingen treffen voor zo spoedig mogelijk te houden algemene verkiezingen;

6e. Alle partijen moeten het eens worden over een politieke godsvrede. Er zullen volledige garanties moeten worden gegeven, dat, wie ook als overwinnaar uit de verkiezingen moge voortkomen, volledige vrijheid voor de toekomstige oppositie zal garanderen, en dat, wie ook als verliezer uit de verkiezingen te voorschijn moge komen, zich aan de wil des volks zal onderwerpen zonder voor zijn doeleinden tot het gebruik van geweld over te gaan.

Ziehier het programma van de Spaanse verzetsbeweging. Men ziet duidelijk, dat dit programma streeft naar een nationale verzoening. Het wil het Franco-regiem onbloedig liquideren en ook de Falangisten in aanmerking laten komen voor de amnestie (met uitzondering natuurlijk van de echte misdadigers).

Molotov gaf op de plenaire zitting een standje aan ons journalisten, daar zij op een derde oorlog aansturen. Excuses.

BEDREIGINGEN.

Een man met een doffe diepe stem belde Scotland Yard op, dat men moest oppassen, daar de politiewacht bij de ingang van het Hyde Park ondermijnd was door Joodse terroristen. Men zetten extra politiewachten uit, voor het geval dat het waar mocht blijken, dat de terreur naar Engeland zou overslaan. (Londen. (AP) 14.12).

KOUDE DOUCHE.

In een redactie beschouwing van Vrijdag verklaarde het „Nieuwsblad", dat door de Republikeinen gesteund wordt, dat de vertolking van de Nederlandse Regering van de Linggadjati-overeenkomst gelijk een koude douche op het Indonesische volk gewerkt heeft. Het artikel zeide: „Wij kunnen niet ontveinzen dat de vertolking van Minister Jonkman onprettige reacties bij ons opwekte. In vele opzichten weken zij zover af van hetgeen wij van Indonesische autoriteiten gehoord hadden, dat wij in de verzoeking gebracht worden te vragen hoe de minuten van besprekingen eigenlijk luiden. Alles tezamen genomen spijt het ons te moeten voorspellen dat de officiële Nederlandse verklaring het Indonesische vertrouwen in de Nederlandse goede voornemens niet vermeerdert. Het heeft integendeel het effect van een koude douche en het neigt ons tot het betwijfelen van het Nederlandse idee van een souvereine Verenigde Staten van Indonesië" (Batavia, Aneta).

DE GEMEENTELIJKE AUTONOMIE.

De Partij van de Arbeid hield haar eerste congres na de oorlog over de vraagstukken die zich bij de gemeentepolitiek voordoen.

Het vrije volk, zegt in haar commentaar hierop dat het duidelijk is dat kansen voor herstel van de gemeentelijke autonomie ernstig beperkt zijn.

„Dit probleem is immers vrijwel geheel van financiële aard. Voor de oorlog zijn de gemeentebesturen in de schuld geraakt. De politiek der crisiskabinetten waartegen de gemeentebesturen tevergeefs protesteerden, was gericht op een ontlasting van het rijksbudget ten koste van de gemeenten."

Vooral door de uitgaven voor de werkloozenzorg zijn vele gemeenten armlastig geworden.

„De gemeenten verviel van een zelfstandige democratie tot een administratief verlengstuk van het departement van Binnenlandse Zaken.

Het congres zocht dientengevolge naar nieuwe inkomstenmogelijkheden door de beschikbaarstelling van personele — en grondbelasting en van ondernemersbelasting.

„Tot een spoedige redding uit de gemeentelijke nood kunnen deze middelen echter niet leiden en inmiddels blijft het gevaar van centralisatie, hoger toezicht, dat in hogere leiding en ambtelijke bedilzucht dikwijls dreigt te ontaarden, bestaan."

Men zal hebben op te tornen tegen een te overheersend provinciaal en Rijks toezicht.

„Niet genoeg kan de gemeenieder zijn eigen verantwoorderaden worden ingeprent, dat dat ieder zijn eigen verantwoordelijkheid heeft, de raad de zijne Gedepureerde Staten en Binnenlandse Zaken de hunnen."

R.V.D.

DERDE REPUBLIEK

Deze week verzuchtte men in Frankrijk "De vierde republiek gaat lijken op de derde republiek" 'Was men als zo spoedig wanhopig?

De derde republiek bestond van 1870 tot 1940. Men kent de presidenten.

Mac Mahon 1873 — 1879
Jules Crevy 1879 — 1886
Carnot 1887 — 1894
Casimir Perier 1895 — 1896
Faure 1896—1899
Loubet 1899—1906
Fallieres 1906 — 1912
Poincare 1913 — 1920
Deschanel 1920 —
Millerand 1920 — 1924
Doumergue 1924 — 1931
Doumer 1931 — 1932
Lebrun 1932 — 1840

Het aantal presidenten was groot en vandaar reeds was de regering te onstabiel.

Doumer werd vermoord, Doumergue werd afgezet, daar hij zich met de politiek bemoeide, enz. enz. doch het aantal ministeries was enorm, het was een komen en gaan.

Begrijpelijk, dat men dze week met angst en beven zich ging afvragen: Krijgen we weer de iede toestand? Wordt het weer zulk een onstabiele beweging als in de dagen van de derde republiek. Heeft Frankrijk dan niets geleerd, is alleen maar het cijfer veranderd?"

We hopen dat de geest veranderd is, ook de anticlericale geest die deze derde republiek henmerkte, denkt aan de uitzettingswetten. Is er een nieuwe geest in Frankrijk geboren, we hopen en zien uit.

De wereld ziet altijd naar Frankrijk, hetzij het goed doet of kwaad Het trekt ons allen, dat oude Frankrijk.

Prinses Juliana spreekt

„Het is mij een voorrecht, bij het begin van deze Gezinsweek — uitgeschreven door het Interkerkelijk Overleg der Nederlandse Kerken — een enkel woord tot U te richten.

Het is goed ons telkens weer te bezinnen op het familieleven, dat door deze oorlog en zijn gevolgen zo zeer geleden heeft. Het jarenlang gescheiden leven, ieder in eigen steer, het met elkander en met anderen samenwonen in te nauwe ruimte het verschil in levensopvatting van ouderen en jongeren, dat alles heeft maar al te vaak tot ernstige botsingen geleid. Slechts wie de levenskunst verstaat in eigen gezin, is in staat die ook toe te passen in groter verband. Het gezin immers is het fundament van ons gehele maatschappelijk leven.

Daar leren wij ons aanpassen, ons zelf wegcijferen, ons deel van een geheel voelen, kortom wij leren daar eigenschappen, die wij als goede leden van het grote Nederlandse gezin zo zeer nodig hebben. Werken niet zo de gezinsverhoudingen door in ons gehele volksleven? In de komende week zult ge zeker door de waarheid van dit alles worden gegrepen, als ge luistert naar de manier, waarop in de verschillende voordrachten de vragen omtrent het gezin zullen worden belicht.

Deze oproep van de kerken blijft niet beperkt tot hun eigen leden, maar hier wordt een beroep op U allen gedaan, op het gehele Nederlandse volk, zich weer bewust te worden van het belang en de functie van het gezin voor de gehele samenleving.

Het is ook een quaestie van practisch idealisme.

Slechte gezinnen vormen een vergiftigde maatschappij en uit goede gezinnen kan een harmonische samenleving groeien.

Het is Uw aller zaak, dat deze oproep worde verstaan en overal worde doorgegeven.

Daarom is het ook Mij een behoefte, bij de aanvang van deze gezinsweek de wens uit te spreken, dat de opwekking, die hierin van de kerken uitgaat, er toe moge medewerken, dat gij allen bereid gevonden wordt, in Uw gezin mee te arbeiden aan de opbouw van ons volk."

„Het gezin van grote waarde......"

Elias licht Holland voor

Begrijptmen dit niet in Nederland?

Iemand, die het heel goed weten kan, schrijft ons uit Curaçao, dat èen man, die onlangs terugkwam uit het N.S.B.'ers-kamp op Bonaire — het kamp waar de staatsgevaarlijke elementen gedurende de oorlog verbleven, die thans allemaal zijn vrijgelaten — met een auto plus luidspreker door de straten van het goede Willemstad rijdt en den braven Curaçaoenaars oproept zich te bevrijden van het juk der „slavernij."

Dezelfde briefschrijver deelt ons mede, dat op bijna al'e autobusjes die door Willemstad en de „Koenoekoe" rijden, een rode ster prijkt en dat een bekend Curacaoenaar geregeld naar Caracas vliegt om daar contact te onderhouden met communistische voormannen.

Tegen-geluiden worden vernomen.

Het weekblad „Curaçao" uit zijn asse herrezen, verzet zich tegen de acties van da Costa Gomez en Jonckheer, de bekwame voormannen der autonomistische beweging. De vroegere onder-directeur van „De Olie" — van Eyck — heeft dit blad straf in handen. Hij schrijft er klare taal in. Wetenschappelijk-staatkundig-wijsgerige opstellen, verband houdende met de politieke beroeringen in de Gebiedsdelen, worden in „Curaçao" gepubliceerd door mr. Alvarez Correa. Hij is op Curaçao geboren, verbleef zeer langen tijd in Neder'and en ziet beter dan wie zijn leven op het kleine eiland sleet, de wereld, waarvan Curaçao zulk een klein deeltje is. Een voortreffe'ijke, scherpe caricaturist heeft zich in dienst van dit blad, en de opvattingen waaraan het uiting geeft gesteld.

Een weekblad van Katholieke jongeren, verenigd in de Sint Thomas Kring, is kort geleden verschenen. Het laat een bezadigd geluid horen; waarschuwt tegen demagogie en noemt de huidige uitingen van het autonomie-verlangen (ook al verlangt het deze autonomie op zich zelve wel) voorbarig.

Er was een wilde staking onder de havenarbeiders van Willzetten zich ertegen. Het Statenlid William R. Plantz bemiddelde. De arbeidterseisen waren even wild als de staking zelve. Tenslotte werd het conflict bijgelegd. Doch schepen, geladen met kostbaar voedsel, moesten — voorzover zij niet door gevangenen van Gouvernemenswege konden worden gelost — onverrichter zake terugkeren.

Wie de verslagen der Statenvergaderingen leest (en de reacties daarop in de pers) vrijft zich soms de ogen uit van de onbeheertheidt, waarmede het hoogste college in de lande uiting geeft aan „wat er leeft in de boezem des volks". Er werd zelfs een motie ingediend, die het vertrouwen der Staten moest uitspreken in de Nederlandse Regering en de voorstellen dezer motie verbond daaraan uitdrukkelijk de medewerking, dat dit vertrouwen in de landsregeringen wantrouwen impliceerde jegens het Bestuur van Curaçao

In Suriname — aangeraakt door Staatkundige begeerte — worden, voor het eerst in de historie des lands, politieke partijen opgericht. Hindoes en Javanen en Indianen organiseren zich als zodanig. De uit Nederland teruggekeerde „autonomie - missie" ontvingen een massale ovatie als geen andere; de leider dezer missie werd met bloemen omhangen; niettemin verzekeren anderen dat deze missie allerminst de bevolking vertegenwoordigde en een Hindoe-blad schreef een venijnig-spottend stukje, waarin het de commissie belachelijk maakte. Het meest-gelezen Surinaamse blad „De West", gesticht door den Hollander Willem Kraan — die in de loop zijner talrijke Surinaamse jaren geheel ging vereenzelvigen met Suriname — is in handen gekomen van een jongen, geboren-en-getogen Surinaamsen onderwijzer, die nu geluiden doet horen, die — om het voorzichtig uit te drukken — van verminderende sympathie jegens het Moederland getuigen.

De West — zowel Suriname

als Curaçao — verkeren in de beroering ener nieuwe aerea. Gedurende de oorlog deed de West haar Vaderlandse plicht. Haar belangrijkheid — zo ideël als materieel — was ongekend. Men is zich daarvan — op zeer korte termijn — wel zéér bewust geworden. Wat in en met Indonesië is geschied heeft dit deels uit de gang der historie voortvloeiende, proces verhaast. Volksleiders hebben deze snelheid — van hun gezichtpunt gezien zeker niet op onbekwame wijze — verhaast.

In Suriname en in Curaçao geschieden dingen, die — om het zeer academisch uit te drukken — de belangstelling van het Moederland ten volle verdienen. Deze verdiende belangstelling is nog niet veel zaaks. Dit is uiterst betreurenswaardig: voor Suriname, voor Curaçao, voor het Moederland en voor het Rijk in zijn geheel.

Men zegt wel dat Rome ten onder ging terwijl de Senaat delibereerde.

Wij zijn zo ver nog niet eens gekomen. „De Senaat" delibereert nog niet eens over de West.

Inmiddels zijn er op materieel gebied, zowel in Suriname als in Curaçao, op zich zelf verheugende verschijnselen, die de aandacht afleiden van de immaterialia. Het bedrieglijk rookscherm der welvaart.

Suriname's bauxiet, Suriname's citrus geven schoon vooruitzicht. Onlangs werden plechtiglijk de eerste nieuwe cacaoplanten geplant; die oude tak van „nijverheid" gaat weer bloeien wellicht.

Curaçao's enorme olieraffinaderijen draaien op volle toeren; het werd knooppunt van luchtverkeer; Willemstads haven bleef één der grootste en drukste des Rijks; Aruba's verborgen goud lokt door de grijze steen. De winkelstand bloeit. Het naderend toerisme belooft nóg groter bloei.

Hoe meer de economische onafhankelijkheid in belang toeneemt, des te meer zal de drang naar Staatkundige onafhankelijkheid toenemen. Begrijpelijk en terecht. Niemand in Nederland ontkent de rechtvaardigheid van het verlangen naar autonomie. Doch de wijze waarop dit verlangen zich uit; vooral de wijze waarop en de mate waarmede het gehanteerd wordt, baart gerechtvaardigde zorg. Zorg in Suriname en in Curaçao, bij een minderheid.

Nederland toont geen belangstelling.

Inmiddels wordt, vooral Curaçao, overstroomd door nieuwe „heren" en „dames". Men verwaarloze de aanhalingstekens niet. Nu, na de oorlog, gaan, door de warmte vermoeide, elementen huiswaarts. En frisse ploegen komen uit. Ongekende weelde voor een ganselijk-nieuwe en ongekende levensstaat wachten de „Dames" en de „heren". En Curaçao wordt geconfronteerd met een tropenadel, die de gevoelens des landskinderen omtrent de beschavingsstand der „Hollanders" niet op de aangenaamste euvel duiden dat op te generaliseren?

Juist op het ogenblik dat bepaalde gevoelens in bepaalde richting worden geprikkeld; precies op het moment dat het spel met olie en vuur voorzichtigheid méér dan ooit geboden doet zijn, komen les nouveaux messieurs, les nouvelles dames hun rondedansje om het vuurtje maken.

Dit dansje gaat ver buiten de grenzen van het louter-persoonlijke.

Begrijpt men dit niet in Nederland?

Wij doen zoveel aan psychotechniek.

Doch wij toetsen de mentaliteit niet van hen, die — ongewild en hoe dan ook — de „Vertegenwoordigers" van het Moederland in de West worden.

Ware één toetsing noodzakelijk, dan zou het deze zijn. Begrijpt men dit niet in Nederland?

El(ias?).

CURAÇAOS GELD.

De Tweede Kamer heeft Vrijdag, zonder aangetekende stemming, het ontwerp goedgekeurd, bekrachtigend de 1944 uitgave Curaçaose uitgave van het tiendelige gemunt geld, dat in de Verenigde Staten gemaakt is van een gehalte van 95% koper en 5% zink. Er zijn 1.000.000 halvestuivers en 3 millioen een cent stukken uitgegeven. (Den Haag, Aneta).

SURINAME

AUTONOMIE VOOR SURINAME.

Uit de Surinaamse kranten en uit het Aneta-nieuws, zoals we dat gisteren nog in ons blad plaatsten zal men hebben gezien, dat de Staten van Suriname om een datum vroegen tot opening van de onderhandelingen. Er waren mensen op Curaçao, die beweerden „Suriname is ons nu een slag voor", gezien echter, dat Nederland volop bezig is met de Indische quaestie, lijkt het ons wel wat onmogelijk om nu een datum op te geven. Men had dit wel kunnen begrijpen, menen wij.

De tweede quaestie die de Staten van Suriname aansnijden is de vorming van de nieuwe Unie. Inderdaad heeft Suriname (en Curaçao) natuurlijk ook zeer veel belang bij een wijziging van de structuur van het Koninkrijk als zodanig en is het logisch, dat men ten minste van nabij deze besprekingen medemaakt; dit is in ieder geval een beter standunt dan onlangs hier op een politieke meeting aangenomen. Een spreker beweerde daar: „Wat hebben wij nu toch met Indië te maken; wij lopen met de schoenen tegen elkaar aan, want zij wonen aan de andere kant van de wereld en het enige contact dat we samen hebben is de gehele wereld die tussen ons ligt?"

Dit was een volledig niet verstaan van wat het zeggen wil, lid te zijn van het Koninkrijk der Nederlanden.

Het derde punt dat de Staten van Suriname aanraakte, was de „gezant" van Suriname in Den Haag. Hierover zullen wij ook hier op Curaçao nog wel horen!

AURORA MISSEN.

Maandag a.s. beginnen de aurora missen ter voorbereiding van het Hoogfeest van Kerstmis. Generaties lang hield het volk van Curaçao van deze Missiën en óók nu!

AANKOMST.

Hedenmorgen arriveerden op Hato de Eerwaarde Zuster Elise Maria en Zuster Floriberta van de congregatie van Schijndel. Zij zullen zich kunnen wijden aan het onderwijswerk hier op Curaçao.

Het zijn na de oorlog de eerste Zusters van Schijndel die uitkomen, nu dan toch eindelijk zijn de moeilijkheden opgelost? Het is van groot belang voor Curaçao, dat het onderwijscorps vergroot wordt.

We heten de Zusters hartelijk welkom en hopen dat ze onder Gods Zegen lang voor Curaçao zullen kunnen werken.

PAROCHIE SANTA ANA.

Morgenavond zal er in de kerk van Santa Ana om 19 uur een „liga" gehouden worden voor de vrouwen ter voorbereiding op het feest van Kerstmis, terwijl met dezelfde intentie Maandagavond om 20 uur een „liga" voor de mannen zal gehouden worden.

ZUSTER DERKX EN 28 ANDEREN ZALIG VERKLAARD.

Martelaren uit Bokseropstand.

In de asiliek van den Sint Pieter te Rome zijn gisteren 29 martelaren, onder wie 15 Europeanen en 14 Chinezen, die in de Bokseropstand van 1900 om het leven kwamen, zalig verklaard.

Voor de honderden pelgrims, die naar Rome gekomen waren, om deze plechtigheid bij te wonen, zal het een onvergetelijk ogenblik geweest zijn, toen om tien uur de kardinalen, bisschoppen, abten en prelaten de stralend verlichte basiliek van Sint Pieter binnentraden, gevolgd door den celebrant Mgr. Olaf Smit, bisschop van Paralas en kanunnik van St. Pieter.

Nadat de pauselijke breve was voorgelezen, waarin de Heilige Vader de levensgeschiedenis, de heldhaftige deugden en de roemrijke dood van deze martelaren en martelaressen verkondigde, hief Mgr. Smit het Te Deum aan. De duizenden in de kerk begonnen te juichen en in de handen te klappen, toen de reliekschrijn, welke op het altaar stond, werd ontbloot en het gordijn wegviel, dat de enorme beeltenis der nieuwe zaligen door honderden lichten omkranst, had bedekt.

Nederland heeft thans een nieuwe patrones, de zalige zuster Marie Adolphine Dierkx en het was voor alle aanwezige landgenoten een zeer verheugend feit, dat een Nederlandse bisschop in aanwezigheid van kardinalen en tal van prelaten de pontificale Hoogmis opdroeg.

Na het Te Deum zong Mgr. Smit het gebed van de nieuwe zaligen. Het was hun glorie en hun beloning, toen in de grootste kerk der wereld voor de eerste maal hun voorspraak werd ingeroepen.

Bij de Hoogmis werd de celebrant geassisteerd door Vaticaanse kanunniken. De plechtigheid, welke ruim twee uur duurde, werd opgeluisterd door de beroemde Capella Giulia van de Sint Pieter.

Het hoogtepunt van deze dag kwam evenwel, toen de Paus 's middags om vijf uur de Sint Pieter werd binnengedragen om de zaligen te vereren. De basiliek was tot in de verste hoeken gevuld. De Heilige Vader werd op stormachtige wijze door de ruim dertigduizend mensen begroet.

Na een kort lof, tijdens hetwelk de Paus het Allerheiligste bewierookte, werden aan Zijne Heiligheid een fraaie reliekschrijn en bloemen aangeboden alsmede een levensbeschrijving van de zalige martelaars en documenten in fotografieën, betrekking hebbend op hun leven en op het proces van hun zaligverklaring.

Alle te Rome vertoevende Kardinalen, dertig bisschoppen, waaronder Mgr. Luca Capossi, aartsbisschop van Talyoeanfoe, waar de martelaren van de Boxeropstand geleden hebben, en het vrijwel voltallige corps Diplomatique woonden de plechtigheid bij.

De ruim honderd Nederlandse pelgrims zullen door den Paus in audiëntie worden ontvangen, tezamen met de delegaties uit de andere landen, die voor deze gelegenheid naar Rome zijn gekomen. Mgr. Smit heeft een pontificale Hoogmis opgedragen in de titelkerk van Kardinaal De Jong, de San Clemente. Vóór de Heilige Mis zegende de bisschop het huwelijk in van twee pelgrims uit Maastricht, die dan ook ter gelegenheid van deze zaligverklaring van Zondag te Rome bevonden. (De Tijd)

CURAÇAO

AANKOMST PROF. GOUDRIAAN EN PROF. DRESDEN.

Met het K.L.M.-vliegtuig uit Nederland kwamen heden, Zaterdagmorgen, 14 December aan Prof. Dr. Ir. J. Goudriaan en Prof. Ir. D. Dresden. De beide hoogleraren zullen op uitnodiging van de Stichting Welvaartsplan Nederlandse Antillen 1946 een maand in het Gebiedsdeel Curaçao doorbrengen, waarbij alle eilanden van dit Gewest bezocht zullen worden.

De twee geleerden zullen een onderzoek instellen naar de bestaansmogelijkheden op de eilanden van Nederlands West-Indië en naar de factoren, die kunnen leiden tot uitbreiding van de welvaart in dit gebied.

Een voorlopig rapport van Prof. Goudriaan en Prof. Dresden zal vervolgens dienen als leidraad bij de werkzaamheden van genoemde Stichting.

AANKOMST VAN ZIJN EXCELLENTIE DR. P. A. KASTEEL, GOUVERNEUR VAN CURAÇAO.

Hedenmorgen vroeg verzamelde zich op Hato een grote groep van autoriteiten om de terugkeer van Zijne Excellentie de Gouverneur mee te maken.

Reeds voor zessen cirkelde het vliegtuig boven de stad en wisten de burgers, dat de Gouverneur weer „in" het gebiedsdeel was.

Enige ogenblikken later streek de „Schiedam" plechtig neer. Naar we vernemen was de reis goed verlopen. De heer Strauger was de gezagvoerder van dit vliegtuig.

Naar men zich zal herinneren vertrok de Gouverneur op 30 October jl. naar Nederland tot het voeren van besprekingen met de

Weer in ons midden.

regering. Gelijk men reeds vernam via de Anetadienst zijn de besprekingen tot volle tevredenheid verlopen, aldus de telegrammen uit New York en Amsterdam.

Wij heten den Gouverneur hartelijk welkom op Curaçao.

Zijne Excellentie was vergezeld van zijn echtgenote, Mevrouw M. Kasteel — Balthussen. Onder de verschillende autoriteiten merkten wij op de waarnemend Gouverneur Mr. J. Jas met adjudant; de heren Corver, Noorduyn en de A.M.C., de heer Suermondt. Ook waren natuurlijk op het vliegtuig aanwezig twee héél gelukkige kinderen.

CARAÏBISCHE COMMISSIE NAAR ARUBA.

Zondag 15 December a.s. zal de Caraïbische Commissie per speciale DC-4 van de K.L.M. een reis naar Aruba en terug maken. De Commissie-leden zullen het eiland bezichtigen en op uitnodiging van de Commissie van Ontvangst de lunch gebruiken in de Palm Beach Club, terwijl zij van 17 — 19 uur de gasten zijn van Dr. J. R. Arends. De retourvlucht zal nog dezelfde avond plaats vinden.

BAKKERS.

Naar we lezen in het sociaal weekblad „La Union" hebben ongeveer 100 akkers zich tot het gouvernement gewend, om een vrije Zondag te krijgen bij de wet beschermd. Er zit veel actie in de bond van bakkersgezellen onder leiding van de heer Jacob van Koetsveld.

KATHOLIEKE PARTIJ.

Naar we vernemen is de heer A. W. A. Lendering benoemd tot lid van het hoofdbestuur van de Katholieke Partij, ter aanvulling van een vacature.

SCHEEPSBERICHTEN.

13 December.

Lotos naar Paramaribo; John Sullivan van La Guayra; Trivia van La Guayra; Evelyn van Aruba; Evelyn naar Bonaire; Trivia naar New York.

14 December.

John Sullivan naar Philadelphia; Water Knot van Puerto Cabello.

DE SPEELPLAATS.

In elke buurt van onze goede Stad komt na drie uur in de middag een aantal jongens bijeen om te spelen.Natuurlijk is de grootste of de sterkste, maar meestal de ondeugendste, degeen die zegt, wat er gebeuren gaat.

Speelplaatsen vind je hier overal. Zo langs de waterkant op de werven om te zwemmen. Soms liggen daar zakken met aardappelen of uien, waarvan het goed is een paar uit die zakken mee te nemen.

Natuurlijk zijn daar van die grote mensen, die het lastig vinden en met een paar ruwe woorden de knapen verjagen. Maar als je 13- 14 of 15 jaar bent, dan ben je zelf zo brutaal als de beul en wordt wraak genomen met gespannen draad over de weg of... met stenen.

Voetbal in het straatje, dat mak ook niet. Moeders, die hun kinderen binnen roepen vanwege het gevaar van de auto's, ten minste als ze gehoorzamen.

Ergens in de stad is een koraal. Die koraal heeft twee ingangen, die niet zijn gesloten. Op die koraal zijn garagen en wonen verschillende mensen in huurhuizen. In het grote huis een paar mensen op leeftijd.

Daar komen op die koraal jongens spelen met bal, knikkers of rolschaats, en meestal is het een heidens lawaai.

Daar komt een einde aan. Bij bezonken ouderdom in het grote huis, hoort rust.

Rond die koraal liggen de straatjes en daar wordt nu gespeeld onder luid rumoer met rolschaats, knikkers of bal.

Er komt weer een auto door het straatje en allen vluchten aan de huizenkant, als de bakkerswagen met snelle vaart passeert.

Aan het Zuikertuintje ligt het bosin statige rust, in afwachting als speelplaats der toekomst, waar jongens uit de buurten niet zullen komen spelen, die hebben nog steeds de straat.

Langs de zeekant van de stad en zelf gekozen plaatsen is het vrij zwemmen, tot éénś de toekomst speelplaatsen en zwembad brengt.

M. van der Maarel.

Sociale Structuur van Suriname

Hoewel een aanpassing van het onderwijs in Suriname aan de werkelijk bestaande economische omstandigheden van die kleine Westindische maatschappij, zonder twijfel reeds tot belangrijke verbeteringen zou leiden, zou het toch van grote eenzijdigheid getuigen, als men beweerde, dat een dergelijke maatregel alleen voldoende zou zijn om een gelukkiger en bovenal zelfstandiger gemeenschap op te bouwen.

Den socioloog in Suriname wacht, als men deze maatschappij nader leert kennen, een groter taak. Wij hebben in voorgaande artikelen reeds geschreven over Suriname, ondanks alle beweringen, geen twaalfde provincie van Nederland is. Hetsprekt van zelf, dat een Creoolse-Hindostaanse-Javaanse bevolking andereculturele achtergronden kent dan een Westerse. Om vele redenen is het dan ook wenselijk, bij een poging Suriname grotere economische zelfstandigheid te verschaffen, rekening te houden met die achtergronden. Doet men dit, dan ontdekt men reeds vrij spoedig dat de culturele en sociale factoren, die het leven van Oosterlingen beheersen, in vele opzichten gelukkiger zijn, zo men deze Oosterlingen binen het kader van een zich verwesterende gemeenschap wil opnemen, dan de achtergronden die het leven der Afrikanen beheersen.

De Oosterse maatschappij, waaruit de Surinaamse Hindostanen en Javanen voortkomen, kent niet alleen een hoog ontwikkelde agrarische cultuur, doch de leden eerbiedigen sociale instellingen, waaronder het huwelijk en de daaruit voortvloeiende gezinsvorming wel een zeer voorname rol spelen, die zich welhaast op natuurlijke wijze bij de Westerse maatschappijvorm aansluiten.

De Afrikaanse maatschappij kent echter geen hoog ontwikkelde, intensieve landbouwcultuur maar zij kent vele sociale instellingen, die, hoe buitengewoon interessant dan ook, zo ver buiten het kader van een Westerse structuur vallen, dat een poging om Westerse en Afrikaanse elementen tot een gelukkige synthese te brengen, tot grote moeilijkheden leidt.

Alleen de Bosnegers, die in de grotendeels voor Westerlingen onaantrekkelijke binnenlanden van Suriname, juist tengevolge van deze onaantrekkelijkheid,een vrijwel geïsoleerd leven leiden, slaagden er in om hun Afrikaanse tradities en culturele kenmerken, zelfs op Godsdienstig gebied, vrijwel ongerept te bewaren. Ten aanzien van verschillende economische en landbouwkundige beginselen, die deze bosnegers in toepassing brengen, werd het nodige gepubliceerd doch in het biezonder zouden wij willen verwijzen naar de in October 1944 gepubliceerde mededeling van het landbouwproefstation in Suriname, geschreven door Prof. Gerold Stahel, een geleerde, die het grootste deel van zijn leven aan het onderzoek van Suriname gewijd heeft en beschouwd mag worden als een der grootste experts, waarover het Nederlandse Rijk op dit gebied beschikt.

Volgens dezen schrijver hebben de Bosnegers onveranderd de Afrikaanse cultuurmethoden naar de binnenlanden van Suriname overgebracht. Daar echter de omstandigheden in het Zuid-Amerikaanse Suriname, — dat evenals andere delen van tropisch Zuid-Amerika zijn grootsten vijand in de Parasolmier heeft, anders waren dan in Afrika,bleken de door de bosnegers in practijk gebracht landbouwmethoden hier wel zeer weinig gelukkig. In wezen zijn zij, evenals in Afrika, buitengewoon verkwistend, leiden tot een vernietiging van de bodemcapaciteit, waarna overbevolking en de daaruit voortvloeiende ziekten ontstaan.

Naast een neiging tot landverkwisting, die tot voortdurende verplaatsing leidt, met als gevolg het in cultuur brengen van nieuwe gronden, die dan na verloop van tijd eveneens van hun productiviteit beroofd worden, wees Prof. Stahel tevens op een neiging, die ook uit Afrika bekend is, om onmiddellijk na het geheel of gedeeltelijk slagen van een oogst, in de kortst mogelijke tijd de resultaten van de arbeid te consumeren, zonder ook maar in het minst rekening te houden met tijden van schaarste, die later onherroepelijk volgen.

Op sociaal gebied kennen deze Afrikanen grotendeels het matriarchaat, hetgeen wil zeggen dat de kinderen aan de stam van de moeder worden toegevoegd. Deze sociale instelling, waarover in een afzonderlijke ethnologische studie veel meer gezegd zou kunnen worden, geeft aan de positie van de vrouw een zekere mate van zelfstandigheid, die zij in een meer patriarchale maatschappij mist, doch bevordert geenszins de gezinsvorming in Westerse zin.

Deze twee hoofdtrekken, economische verkwisting en gebrekkige gezinsvorming zijn in de Bosneger-maatschappij ten dele onderschikt gemaakt aan een gemeenschapsleven, dat zijn geheel eigen en onafhankelijke groei gekend heeft en dat geworteld is in het natuurlijke gemeenschapsleven van de Afrikaanse volken, waarop deze Surinamers in directe lijn afstammen.

Deze twee hoofdtrekken vindt men echter óók terug onder de zwarte arbeiders van Suriname, die niet in de binnenlanden leven, die ten dele verwesterst zijn, die hun Afrikaanse godsdienstige overtuiging en hun Afrikaans cultuurbezit grotendeels verloren. Lang niet altijd zijn deze trekken bespeurbaar en men hoede zich voor een generaliseren op al te primitief ethnisch inzicht gebaseerd, doch anderzijds zijn deze trekken — en niet alleen in Suriname, maar in bijna geheel het tropisch en sub-tropisch deel van Amerika waar negermassa's wonen — in meer of mindere mate terug te vinden.

Onze wetenschap op dit gebied is in het algemeen fragmentarisch en ongeordend. Een geduldig en jarenlang sociologisch onderzoek, dat nadere gegevens omtrent onze Westindische gemeenschappen van ten dele verwesterste Afrikanen aan het licht zou kunnen brengen, werd, voor zover wij weten, nimmer ondernomen. Bovendien valt niet te ontkennen, dat den Westersen onderzoeker op dit gebied grote moeilijkheden wachten, daar de spanning, die tussen de ten dele verwesterste negers en blanken heerst, het voor een Europees onderzoeker uitermate moeilijk maakt om tot de diepste achtergronden van het Surinaamse of Curaçaose gemeenschapsleven door te dringen.

Doorgaans beschikken slechts zendelingen of Rooms-Katholieke priesters — grotendeels de enigen, die een direct sociaal contact met grotere massa's onderhouden — over feitenmateriaal, dat echter slechts zelden wordt vastgelegd en gepubliceerd.

Daarnaast beschikken uiteraard vele ondernemers over gegevens, welke met weinig wetenschappelijke zorgvuldigheid worden verzameld, terwijl men nog minder de omstandigheden, die aan eventuele observaties ten grondslag liggen, analyseert. Uit het een zekere patriarchale verhoudingen weliswaar op te houden, met als resultaat, dat de in die onderneming werkzame arbeiders nauwer aan de onderneming en aan den leider van die onderneming gebonden blijven, doch in werkelijkheid komen deze soort relaties weinig voor.

Het denkbeeld, dat in Nederland, ook ten aanzien van onze Westindische gebiedsdelen wel eens gekoesterd wordt, alsof men in die gebiedsdelen een dankbare arbeidersbevolking zou vinden, dankbaar voor het feit, dat een ondernemer zijn kapitaal en ondernemingszin aan een in de tropen op te bouwen bedrijf wenst te besteden, dient dan ook geheel naar het rijk der fabelen te worden verwezen. Hoewel de geboren Westindische ondernemer, vermoedelijk door factoren liggend op sociologisch en psychologisch terrein, een iets nauwer band met zijn arbeiders zal hebben, wachten ook hem grote moeilijkheden, vooral als men rekening houdt met het feit dat de bauxietmijnen onder het aanwezige creoolse arbeidsleger in Suriname reeds een selectie toepasten, terwijl de Curaçaose olieraffinaderijen in de loop der jaren duizenden van de beste, meest geselecteerde arbeidskrachten aan het gebiedsdeel Suriname vrijwel blijvend ontrokken.

(Uit „Libertas").

PROGRAMMA K.S.C.

Zaterdag 14 December 16 uur: San Fernando — Repubiek (Mons. Verriet Tropee).

Zondag, 15 December: 10 uur Neptunus — Red Devils; 11.15 uur The Western Stars — Tropials; 15 uur Dosko — D.B.O.; 16.15 uur Mobilia — Dos Caminos.

TELEGRAM C.A.B.

„Namens bestuur C.A.B. gelukwensen met het door athleet Adriana behaalde succes Spreek hoop uit voor Curaçaose sportvertegenwoordigers op nog meerdere successen Corsten voorter"

De Heer en Mevrouw

B QUIRIDONGO — WIELS

geven na dank aan God kennis van de geboorte van hun zoon

ULRICH

Curacao *12 December 1946*

Waarschuwing.

Aan het publiek wordt bekend gemaakt dat op DINSDAG 17. DECEMBER 1946, schietoefeningen zullen worden gehouden, met zware wapens op de vlakte van Noordkant (omgeving Landhuis).

Door middel van roode vlaggen zal de onveilige zone worden **aangeduid.**

De Garnizoenscommandant,

De Majoor der Infanterie K.L.

p.a. de Kapitein

A.J.G. BOUTMY.

Het woning - tekort

Een internationaal vraagstuk. Twee en twintig landen zoeken een oplossing.

Iedereen zal zich nog de dagen herinneren, dat wij zelfs in de donkerste uren der bezetting elkaar opbeurden met de gevleugelde woorden: „Het gaat goed; het gaat goed."

De Duitsers stonden aan de Kanaalk ust; zij klopten in Noord-Afrika . . de poorten van Alexandrië; hadden een groot deel van Ru d veroverd; zij „kesselten" , zij „versenkten", zij „siegten" — en toch zeiden wij: „het gaat goed". Wij konden dat misschien niet met ons verstand beredeneren; het was een quaestie van hopen en vertrouwen. En die simpele woorden: het gaat goed, schijnbaar uitgesproken tegen alle logica in betekenden dan ook in feite niet anders dan de uitdrukking van ons geloof in het winnen van de laatste slag.

Het ware in menig opzicht te wensen, dat wij van dat hardnekkige geloof, dwars tegen alle tegenslag in, ook nú nog iets bezaten. Want wij staan ook nú nog midden in een oorlog, die veel offers en veel werk zal kosten, en die ook vóór alles langdurig zal zijn.

Welvaart en geluk belaagd.

Het is de oorlog tegen de jammerlijke woningtoestanden op de wereld. Het woord „oorlog" in dit verband is niet van ons. Het is afkomstig van een der Engelse gedelegeerden op het congres van de Internationale Federatie voor Volkshuisvesting en Stedebouw, welk congres gedurende onlangs in de Engelse stad Hastings plaats vond. Het woord „oorlog" is een treffende uitdrukking, want wij zullen alles op alles moeten zetten om een einde te maken aan de gebrekkige woningtoestanden, die knagen aan de menselijke welvaart en aan het menselijk geluk. De opeenhoping van vele mensen in kleine behuizingen; het tekort aan woningen voor oorlogsslachtoffers, voor gedemobiliseerden, voor jong-gehuwden; de talloze huizen zonder vensters, die geen voldoende beschutting bieden, — zij allen vernielen veel van de geestelijke, morele en lichamelijke gezondheid van millioenen mensen ter wereld.

Ter wereld; want wie mocht denken, dat de noodtoestand zich beperkt tot Zeeland of Gelderland, tot Noord-Limburg of Twente, wie mocht denken, dat alleen Nederland in nood is, die zou door dat congres in Hastings wel uit de droom geholpen zijn!

Vertegenwoordigers van 22 landen uit alle werelddelen waren daar bijeen gekomen om te spreken over de vraagstukken, welke verband houden met volkshuisvesting en stedebouw. Brits-Indiërs zaten daar broederlijk naast Zuidafrikanen, Amerikanen naast Polen, Australiërs naast Grieken enz. Bij al hun verschillen hadden zij veel gemeenchappelijk. Vóór alles hun wil om een weg te vinden teneinde zo snel mogelijk een einde te maken aan de woningnood op de wereld. Die nood is groot; in alle landen. Niet in alle landen gelijkelijk. In die landen, waar de oorlog woedde, is het tekort huiveringwekkend. Maar ook in andere landen — zelfs in die landen, welke het geluk hadden buiten de oorlog te blijven — is gedurende de oorlogsjaren de volkshuisvesting achteruit gegaan en heeft de nieuwbouw geen gelijke tred gehouden met de groei der bevolking en de slijtage aan bestaande woningen.

Om slechts enkele voorbeelden te noemen: Griekenland verloor gedurende de oorlog een kwart van zijn woningvoorraad; in Engeland zijn ongeveer twee millioen woningen nodig om ieder gezin weer een eigen woonruimte te geven; in België is een direct tekort van 200.000 woningen. Zelfs in het kleine Denemarken, waar practisch geen oorlogshandelingen hebben plaats gevonden, bedraagt het woningtekort 50.000. Over een land als Duitsland zullen wij dan helemaal maar niet spreken.

Een bescheiden klant.

Wij zullen moeten beseffen, dat wij onze woningnood niet los kunnen zien van de nood in alle andere landen. Wij hebben voor de te herstellen huizen, voor de woningen, die wij nieuw willen bouwen, materialen nodig; wij zitten te springen om staal, om glas, om hout en zo meer. Maar wij zijn niet de enigen: er staat een lange queue voor de internationale winkel, waar deze artikelen te koop zijn. En in die lange queue behoren wij niet bij de grote vier; wij zijn slechts een deeltje van laat ons zeggen: de kleine rest. En als velen zich wel eens afvragen, waarom in Nederland alles niet vlugger gaat, waarom veel zo stroef loopt, dan moeten zij zich maar eens voor ogen stellen, dat wij in die lange rij voor die winkel maar een bescheiden klant zijn met — om het heel simpel uit te drukken — weinig geld op zak.

Er is op de wereld een ontzaglijke schaarste aan bouwmaterialen. Er is bovendien een groot tekort aan geschoolde bouwvakarbeiders. Ook dat is een klacht, die door alle landen geuit wordt. Deze schaarste aan goede geschoolde arbeiders en de schaarste aan materialen vormen een grote rem op de weg naar een goede volkshuisvesting. Er is dan ook op het congres te Hastings veel aandacht geschonken aan de vraag, hoe wij ondanks deze tekorten toch weer terug kunnen keren tot de omvang van het voor-oorlogse bouwen en meer dan dat.

In alle landen wordt naar nieuwere en meer rationele bouwmethoden gezocht. Nederland heeft zijn Stichting Radiobouw; maar ook andere landen zitten niet stil.

Het fabriekmatig vervaardigen van woningen of woningonderdelen, een groter gebruik van machines en vereenvoudiging van de vele typen van bouw onderdelen vormen het onderwerp van deze onderzoekingen. Veel is al bereikt. Maar de wetenschappelijke vorsers gaan door en er staan ons op het gebied van de woningbouw wellicht nog vele technische verrassingen te wachten.

Het tekort aan arbeiders en materialen vormt echter niet de enige rem, die de heropbouwwerkzaamheden in alle landen nog zo stroef doet lopen. Er is ook nog het vraagstuk van de financiering van de heropbouw. Het eeuwige vraagstuk van het geld. Zwaar drukt een volle buidel; zwaarder nog een lege.

Wij willen hierop ditmaal niet dieper ingaan, maar het is toch wel goed, dat men weet, dat bijvoorbeeld in Nederland iedere woning, die thans gebouwd wordt meer dan driemaal zo veel geld kost als een gelijksoortige woning, die wij in 1939 bouwden. En het zal duidelijk zijn, dat het niet zo heel eenvoudig is, nu wij toch al zo berooid uit de oorlog te voorschijn zijn gekomen, die hogere kosten op te brengen. Dit is niet een speciaal Nederlands verschijnsel. Ook in andere landen liggen de bouwkosten thans twee à driemaal zo hoog als vóór de oorlog. En er kan van nieuwbouw dan ook alleen sprake zijn, indien de overheid bereid is grote subsidies te verlenen. Vooral indien men de huren van de nieuwe woningen wil houden binnen redelijke grenzen.

Op het congres is wel gebleken dat ten aanzien van de huren in Nederland het krachtigst tegen huurverhoging wordt opgetreden. In België bijvoorbeeld mogen de huren met 40% worden verhoogd; ook in Engeland en in andere landen ligt het huurpeil belangrijk hoger dan in 1939. In Nederland is dat niet het geval en heeft de Minister-President nog kort geleden verklaard, dat voorlopig de huren ook geen verhoging zullen ondergaan. Dat kan alleen, indien de overheid bereid en in staat is, door grote subsidies de nieuwbouw mogelijk te maken. Ook dat moeten wij klaar en duidelijk zien.

Op de eerste plaats.

Maar ondanks alles, ondanks gebrek aan materialen, aan geschoolde arbeiders, aan kapitaal — er wordt weer gebouwd in de wereld! Hier wat meer en daar wat minder. Maar er mag gezegd worden, dat Nederland bij deze herbouw mede de eerste plaats inneemt. Wij hebben ons tegenover de anderen in geen enkel opzicht te schamen; integendeel. En het was toch wel merkwaardig, dat een Nederlandse journalist, die te Hastings aanwezig was en daar kennis kwam nemen van de gang van zaken in andere landen, ruiterlijk verklaarde, dat hij altijd critisch had geschreven over wat in Nederland op het gebied van de woningbouw de laatste tijd geschiedde, maar dat hij nu toch moest toegeven, dat wij vele anderen ver vooruit waren.

Wat op het congres te Hastings vooral ook belangrijk was, is het feit, dat men er duidelijk uitsprak, dat de huidige woningnood er niet toe mag leiden, dat er nu slechte en onvoldoende woningen worden gebouwd.

Een woning wordt niet gebouwd voor de eerste drie of vier jaren, maar staat vijftig jaren en meer. Het zou onverstandig zijn, indien wij, onder de invloed van de nood van dit ogenblik, het zouden gaan zoeken in de quantiteit ten koste van de qualiteit, omdat wij dan de komende generaties zouden opschepen met woningen, die zeker in de toekomst sociaal beneden de maat zouden zijn. „Geen achteruitgang van het woonpeil", dat was de algemene gedachtengang van het congres en ook de Nederlandse afvaardiging was het daarmede geheel eens.

Een nieuw gezicht.

Van de nood een deugd maken. Dat was ook de gedachte, die ten grondslag lag aan de besprekingen over de stedenbouw. Het is niet voldoende, indien wij in de getroffen steden en dorpen nieuwe woningen en gebouwen zetten; wij moeten méér doen dan dat; wij moeten, waar dat mogelijk is, die steden en dorpen een nieuw gezicht geven. Het spreekt wel vanzelf, dat, nu de kans daartoe zich voordoet, gezocht wordt naar een herrijzenis der verwoeste steden en dorpen, die deze tot in de verre toekomst zullen maken tot practische woon- en werkgebieden, waar ruimte is voor groeiende handel en industrie; waar men goed kan wonen en zijn ontspanning kan vinden, en waar al deze factoren logisch en aesthetisch zijn samengebracht.

Het congres heeft zich met de stedebouwkundige plannen zeer uitvoerig bezig gehouden en wat van deze plannen naar buiten kwam, geeft aanleiding tot de veronderstelling, dat menige, nu nog voor een groot deel in puin liggende, stad straks wellicht dankbaar zal zijn voor de ongezochte kans, die zij kreeg tot verfraaiïng en modernisering.

Op de tentoonstelling, die tijdens dit congres plaats vond, waren verschillende van deze stedebouwkundige plannen te zien. Warszawa, Rotterdam, Londen, het zijn slechts enkele op de voorgrond springende namen uit een lange rij van steden en dorpen, die in de komende tientallen jaren weer moeten worden opgebouwd. De ook van deze steden in Hastings ten toon gestelde heropbouwplannen geven een prachtig beeld van de bekwaamheid en van de moed, waarmede de herbouwarbeid overal wordt begonnen.

Moge het de wereld gegeven zijn, dit werk in vrede te voltooien!